að gjöra neinar ráðstafanir útaf bænarskrá þeirri, sem að ofan er getið. En ef svo skyldi breytast, frá því sem nú er, að yður, herra amtmaður, kynni virðast nauðsyn til bera, að gjörðar sèu slíkar ráðstafanir sem bent er á í bænarskránni, eigið þèr að leita til hinna amtmannanna á Íslandi, er í dag hefir verið ritað um þetta efni, um þær framkvæmdir, er að þessu lúta, og koma yður saman við þá bæði um það, hvernig vörðunum skuli hagað, og hvernig kostnaður til þeirra skuli niður koma, en hann verður að lenda á umdæmunum sjálfum, og má eigi búast við neinum styrk til þeirra úr ríkissjóðnum[1]. 1861. 17. aprílm.

---

19. Brèf dómsmálastjórnarinnar til fjárstjórnarinnar, um póstmálefni Íslands. 23. aprílm.

Þegar fjárstjórnin var búin að lýsa því yfir við dómsmálastjórnina, í heiðruðu brèfi 10. októberm. 1858, að hún yrði að halda það óráðlegt að fá aðalpóststjórninni í hendur stjórn hinna íslenzku póstmálefna, þá varð að sleppa þeirri fyrirætlun, að minnsta kosti fyrst um sinn, að sameina þessi póstmálefni við hin almennu póstmálefni alríkisins. Síðan hefir verið skipuð nefnd manna í Reykjavík árið 1859, og voru í henni allir amtmennirnir á Íslandi, landfógetinn, og einn maður er alþingi kaus; var það ætlunarverk nefndar þessarar að búa til uppástungur um fyrirkomulag póstmálefna á Íslandi, og um póstferðir milli konungsríkisins og Íslands. Eptir að nefndin var búin að senda hingað uppástungur sínar, var samið í dómsmálastjórninni frumvarp til tilskipunar fyrir Ísland, um sendingar með póstum.

Það er nú áform dómsmálastjórnarinnar, að leggja frumvarp þetta fyrir alþingi það, er haldið verður þetta árið, til þess það segi um það álit sitt, en áður en þetta sè gjört, hefir

---

1) Sama dag var stiptamtmanninum yfir Íslandi og amtmanninum yfir vesturumdæminu ritað um málefni þetta. Var þeim sent eptirrit af bænarskránni og brèfi amtmannsins yfir norður- og austurumdæminu, og gefið til vitundar hverju amtmanninum hefði verið svarað.

1861. 23. aprílm. þótt við eiga að biðja um athugasemdir fjárstjórnarinnar um frumvarpið; hefir ekki að eins eðli máls þessa hvatt dómsmálastjórnina til þess, heldur og það heit hinnar heiðruðu fjárstjórnar, að láta í tè aðstoð sína til að koma skipulagi á málefni þetta.

Dómsmálastjórnin sendir því fjárstjórninni með brèfi þessu frumvarp það, sem nú var nefnt, og þau tvö lagafrumvörp, er nefndin hefir samið, og skal um leið skýrskotað til ástæðna þeirra, er þeim fylgja, en um frumvarpið í heild sinni skal nú farið nokkrum orðum:

Dómsmálastjórninni virðist eigi vera nægileg ástæða til að skipa fyrir um málefni þetta í tveim lagaboðum, eins og nefndin hefir stungið upp á, þannig, að í öðru lagaboðinu skyldi ákveðið um póstferðir milli Danmerkur og Íslands, en í hinu um póstmálefni á Íslandi. Hið einfaldasta og eðlilegasta virðist vera, að einungis ein lög komi út fyrir Ísland, um sendingar með póstum, og í þeim séu einnig þær ákvarðanir, sem þörf er á, um póstferðir milli Danmerkur og Íslands. Menn hafa og áþekkt dæmi fyrir sèr, þar sem er tilskipun 10. júlím. 1855 um löggilding dönsku póstlaganna frá 11. marzm. 1851 á Vestureyjum. Þvínæst hefir verið sleppt úr frumvarpinu þeim ákvörðunum, sem eiginlega eiga heima í reglugjörð, t. a. m. hvernig flytja skuli það, sem sent er með póstum, um póstvegina, tölu þeirra, afgreiðslu pósta, stjórn póstmálefna, skyldur póstþjóna m. m.; um allt þetta má ákveða í fararsamningi þeim, er gjöra skal við hlutaðeiganda gufuskips-útgjörðarmann, og í reglugjörð þeirri, er ætti að birta um leið og lagaboðið um sendingar með póstum kæmi út.

Um sèrstakar ákvarðanir frumvarpsins er þessu næst það að segja, að þegar það var samið, var það byggt á frumvarpi nefndarinnar; þó var einnig, að því er unnt var, höfð hliðsjón af póstlögunum frá 11. marzm. 1851, og tilskipun fyrir Vestureyjar frá 10. júlím. 1855. Þannig hefir verið tekin eptir frumvarpi nefndarinnar ákvörðunin um, hverja hluti megi senda með póstum (sjá 1. grein), um að greiða skuli fyrirfram burðareyri, og um undantekningar frá þeirri reglu; um það, að burðareyrir skuli vera hinn sami um allt land, um það, hve mikill

hann skuli vera, og um það, að álíta skuli sem brèf allt, sem sent er með póstum (3.—5. grein); enn fremur um minni brèfburðareyri fyrir dagblöð og önnur blöð, sem send eru með póstum í krossbandi (6. grein), og um ábyrgð þá, sem póststjórnin tekur að sèr á peningum, sem sendir eru með póstum á Íslandi (7. grein). Í þessari síðustu grein virtist þó eiga að breyta töluvert frá uppástungu nefndarinnar; því bæði er það með berum orðum tekið fram, að póststjórnin ekki taki að sèr neina ábyrgð til skaðabóta á öðru því, sem sent er með póstum, en peningum, og svo hefir og töluvert verið minnkað gjald það, er nefndin stakk upp á að greiða skyldi fyrir það, að póststjórnin tæki að sèr ábyrgð á slíkum peningum, með því gjald þetta virðist vera svo mikið, að nálega yrði ófært að senda peningana með póstum, einkum fyrir þá, sem búa annarstaðar á Íslandi en í Reykjavík, og vilja koma peningum hingað. Sú önnur breyting frá uppástungum nefndarinnar, er töluverðu skiptir, er í síðustu grein frumvarpsins; þar er svo fyrir skipað, að greiða skuli flutningseyri fyrir það, sem sent er með pósti millum Danmerkur og Íslands, en nefndin stakk upp á, að um það, sem sent væri með pósti þessa leið, skyldi farið að á sama hátt og að undanförnu, og ætti eptir því ekki að greiða neitt fyrir þau brèf, er send væru með gufupóstskipinu. En ástæður þær, sem nefndin hefir tekið fram til styrkingar þessu gjaldfrelsi, virðast ekki vera svo afmiklar, að á þeim verði byggð slík undantekning frá þeirri reglu, er gildir um allar aðrar póstferðir í alríkinu; því þó ekki væri heimtað neitt gjald fyrir það, sem sent var með pósti til Danmerkur meðan haft var til póstferðanna seglskip, er ekki fór landa á milli nema einusinni á ári, þá er vitaskuld, að slíkt er ekki nóg ástæða til þess að ákveða, að eigi skuli heldur heimta gjald þetta, eptir að búið er að koma á reglulegum póstferðum 6 eður 7 sinnum á ári, og koma nýju og betra skipulagi á póstmálefni bæði hèr og á Íslandi. Það hefir því næst verið tekið fram, að þetta mundi töluvert auka störf þeirra, er eiga að afgreiða póstana, og að varla sè líklegt, að sá kostnaðarauki, er þetta mundi hafa í för með sèr, yrði borgaður af tekjum þeim, er á þenna hátt fengjust; en eigi verður

1861. 23. aprílm.

1861. 23. aprílm. sèð að þetta sè rètt; því þegar á annað borð á að skipa sèrstaklega póstafgreiðslumenn bæði hèr og í Reykjavík, þá virðist ekki eiga að veita þeim neina sèrstaklega borgun í því skyni. Á hinn bóginn yrðu tekjur þær, sem fengjust fyrir sendingar þessar, ekki svo mjög litlar; því núna síðustu árin hafa farið þessa leið með póstskipinu hèr um bil 4000 brèf til einstakra manna, og þar að auki hèr um bil 130 smábögglar, og má þannig telja víst, að nú þegar mundu fást í flutningseyri fyrir sendingar þessar frá 300 til 400 rdl., og mundu tekjur þessar vafalaust vaxa þegar betur greiðist úr ýmsum hlutum. Enn fremur sèst, að nefndin hefir stungið upp á, að ef svo færi að aðalpóststjórnin tæki að sèr að afgreiða póstinn, þá skuli þegar heimta flutningseyri fyrir sendingar þær, sem hèr er um rætt; en eigi virðist það eiga að gjöra neitt til sakar í þessu efni, hvort hin íslenzka stjórnardeild afgreiðir póstinn eða aðalpóststjórnin gjörir það.

Þegar flutningseyrir er ákveðinn hèðan og til Íslands, þá virðist engin ástæða vera til að senda að eins brèf með pósti með gufuskipinu þessa leið, því reyndar er það tiltekið í fararsamningi þeim, er gjörður hefir verið við verzlunarhúsið Koch og Henderson, að ekki skuli sendir bögglar í pósttöskunum, en í fyrsta lagi er það athugandi, að engin föst takmörk eru sett milli þess, sem senda má með gufuskipinu sem brèf, og þess sem telja skal að sèu bögglar, og svo getur stjórnin þar að auki, þegar gjörður verður nýr fararsamningur (því sá, sem nú gildir, nær að eins til loka næsta árs), áskilið sèr rètt til að senda með póstskipinu þá hluti, sem sendir verða með póstum á Íslandi, smbr. 1. grein frumvarpsins. Til þess að lögin gætu orðið svo óbrotin og auðskilin, sem unnt er, hefir þótt rèttast að forðast, að reglur um sendingar með pósti millum Danmerkur og Íslands væru öðruvísi en um sendingar með póstum á Íslandi, og hefir því í grein þá, sem hèr er um rætt, verið sett ákvörðun um að reglurnar í 1.—6. grein frumvarpsins skuli einnig gilda um sendingar þær, er fari með hinu íslenzka gufupóstskipi, þó svo að flutningseyrir sè helmingi meiri en almennur brèfburðareyrir á Íslandi (smbr. 4. og 6. grein), og er

það áþekkt því, sem fyrir er mælt í tilskipun 10. júlím. 1855, 13. grein. 1861. 23. aprílm.

Enn skal dómsmálastjórnin sèrstaklega leiða athygli fjárstjórnarinnar að því, hvort það muni nokkrum vankvæðum bundið, að heimta brèfburðareyri fyrirfram, að því er snertir brèf hèðan úr landi, eður úr útlöndum, sem póststjórnin hèr á að koma til manna á Íslandi, og að svo mæltu biðja hið heiðraða stjórnarráð að láta í ljósi álit sitt um málið, og skal því einu við bætt, að dómsmálastjórninni er annt um að geta fengið svar svo bráðlega, að frumvarpið verði lagt fyrir alþing í sumar, en þá þyrfti svarið að koma svo fljótt, að hans hátign konunginum verði skýrt frá málinu, áður en gufupóstskipið fer hèðan næstu ferð, sem mun verða í byrjun júnímánaðar.

Með svarinu biður dómsmálastjórnin um, að send verði aptur skjöl þau er fylgja brèfi þessu.

Frumvarp það, sem um er rætt í brèfi þessu, er, að ýmsum smábreytingum undanskildum, samhljóða frumvarpi því, sem lagt var fyrir alþingi 1861, að öðru leyti en því, að þar er sleppt síðustu greininni, en hún er þannig hljóðandi:

8. grein: Það skal falið á hendur póststjórninni að ákveða, hvort senda megi með pósti peninga millum konungsríkisins og Íslands. Um annað, er sent er með pósti, með hinu íslenzka póstskipi, skulu gilda reglur þær, sem settar eru í 1.—6. grein, þó á þann hátt, að burðareyrir fyrir sjóleiðina sè helmingi meiri, en hinn almenni brèfburðareyrir á Íslandi (smbr. 4. og 6. grein).

En frumvarpið, er lagt var fyrir alþingi, er þannig hljóðandi:

Frumvarp
til
tilskipunar fyrir Ísland, um sendingar með póstum.

1. grein.

Til að senda með póstum á Íslandi skal tekið við brèfum og bögglum, sem eigi eru þyngri en 5 pund, og eigi stærri en 18 þumlungar á lengd og 9 þumlungar á hæð og breidd. Á vetrarferðum skal aðeins tekið við brèfum og bögglum, sem eigi eru þyngri en hálft pund.

1861. Í tvöföldum umslögum má senda bankaseðla og önnur peningaskjöl, er hljóða upp á þann, er þau hefir í höndum; einnig peninga allt að 4 ríkisdölum í hálfum eða heilum spesíum, og 95½ skilding í smápeningum; meiri peninga má þar á móti aðeins senda í tvöföldum pokum, sæmilega sterkum.

Frá því, er senda má með póstum, er undanskilið: púður, skeiðvatn, brennisteinssýra, saltsýra og aðrar etandi sýrur, brennisteinsspítur og aðrir þeir hlutir, sem hætta er búin af, ef fluttir eru.

2. grein.

Fyrir allt það, sem sent er með póstum, skal fyrirfram greiða burðareyri. Frá þessu er undanskilið það, sem sent er í konungleg erindi; skal það fyrst um sinn, eins og verið hefir, vera undanþegið burðareyri. Með því, sem sent er í konungleg erindi, skal eigi talið það, sem snertir sveitamál eða þær stofnanir, er eiga sérstaklegan fjárstofn, en þar á móti bæði það, sem yfirvöldin senda sín á milli eður til einstakra manna, og snertir almenn málefni, og það, sem einstakir menn senda yfirvöldunum, ef sá, er það sendir, hefir ritað utan á það, og skrifað sjálfur nafn sitt undir, að ekki sé í því neitt annað en skýrsla, er honum hafi verið boðið að senda, eða álitsskjal, er hafi verið af honum heimtað.

3. grein.

Burðareyrir skal vera hinn sami fyrir öll brèf og böggla, sem send eru frá einhverjum stað eða til einhvers staðar á Íslandi, og skal eigi tekin til greina vegalengd.

Fyrir brèf og böggla, sem beðið er um að sendir sèu á eptir manni, eða sèu sendir til baka, skal eigi greiða annan burðareyri en þann, er upphaflega var greiddur.

4. grein.

Burðareyrir fyrir einföld brèf er 6 skildingar, nema svo sè, að þegar þau voru afhent, til þess þau yrðu send með pósti, hafi verið á þau fest frímerki, sem póstmálastjórnin gefur út í þessum tilgángi, og skal hvert frímerki, er gildir fyrir burðareyri

einfalds brèfs, borgað 4 skildingum, en 100 frímerki 4 ríkisdölum. 1861.

Þau brèf skulu talin einföld brèf, sem vega 1 lóð á danskri verzlunarvikt, og þaðan af minna.

Fyrir brèf, sem vega

meira en 1 lóð, en eigi meira en 2 lóð skal greiddur tvöfaldur brèfburðareyrir eður 2 frímerki viðhöfð,

— - 2 - — — 3 - 3faldur burðareyrir eða 3 frímerki,
— - 3 - — — 4 - 4 — — — 4 —
— - 4 - — — 5 - 5 — — — 5 —
— - 5 - — — 6 - 6 — — — 6 —
— - 6 - — — 7 - 7 — — — 7 —
— - 7 - — — 8 - 8 — — — 8 —

Eigi má, í stað þess að greiða burðareyri, viðhafa frímerki, þegar ritað er á sendíngar: „burðareyrir borgaður" eða því um líkt.

Fyrir brèf þau, sem ritað er á: „Falið á hendur" eða „N.B." skal, auk burðareyris eptir þyngd brèfsins, greiða í ómakslaun jafnmikið og burðareyrir er fyrir einfalt brèf; slík brèf skulu eigi afhent nema mót kvittun.

5. grein.

Sèrhver sending, sem er þyngri en 8 lóð, er böggull.

Fyrir böggla frá 8 til 10 lóða skal greiða 9fald. burðare., eða hafa 9frím.

— — 10 - 12 — — — 10 — — — — 10 —
— — 12 - 14 — — — 11 — — — — 11 —
— — 14 - 16 — — — 12 — — — — 12 —
— — 16 - 20 — — — 13 — — — — 13 —
— — 20 - 24 — — — 14 — — — — 14 —
— — 24 - 28 — — — 15 — — — — 15 —
— — 28 - 32 — — — 16 — — — — 16 —
— — 32 - 40 — — — 17 — — — — 17 —
— — 40 - 48 — — — 18 — — — — 18 —

og svo framvegis burðareyri eins og fyrir einfalt brèf (1 frímerki) að auki fyrir hver átta lóð, er böggullinn er þyngri, allt að 5 pundum.

Þegar brèf fylgir með, skal það og böggullinn vegið í einu lagi, þá er ákveða skal burðareyri.

1861.

6. grein.

Nú eru dagblöð og önnur blöð og tímarit, sem koma út að minnsta kosti einusinni í mánuði, send með pósti, og aðeins bundið krossbandi utanum, og eigi annað skrifað en utanáskriptin, nafn þess er sendir, hvaðan það er sent og hvenær, og hafi þar að auki útgefandi, ef ritið kemur út á Íslandi, skuldbundið sig til að senda það eingöngu með póstum, þá skal greiða tvöfaldan brèfburðareyri, 12 sk., eður viðhafa tvö frímerki, fyrir það, sem eigi vegur meira en 8 lóð, þrefaldan burðareyri, eða 3 frímerki, fyrir 8 til 16 lóð, en fyrir það, sem vegur meira en 16 lóð, skal greiða burðareyri eins og fyrir einfalt brèf fyrir hver 4 lóð, sem umfram eru.

Brèf, sem með eru, skulu metin til burðareyris sèr, eptir sömu reglum og brèf.

7. grein.

Póststjórnin tekur að sèr ábyrgð á peningum, sem sendir eru með póstum á Íslandi, — nema fyrir slysförum, er skeytingarleysi póststjórnarinnar eigi verður um kennt — ef sá, er peningana sendir, lætur hlutaðeigandi póstþjón telja þá, er hann afhendir þá, og auk burðareyris eptir 4. eða 5. grein greiðir gjald það, er nú skal tilgreint:

Fyrir peninga, er eigi nema meira en 5 rdl., eins og fyrir einfalt brèf, frá 5 rdl. til 25 rdl., eins og fyrir tvöfalt brèf;

og að auki fyrir það, sem umfram er 25 rdl., einsog fyrir tvöfalt brèf fyrir hverja 25 ríkisdali.

Kvittun fyrir móttöku peninganna skal póststjórnin veita án sèrstakrar borgunar.

Skyldan til að bæta skaðann hverfur:

a. þegar sá, sem við peningunum á að taka, hefir gefið kvittun fyrir móttöku þeirra, og

b. þegar ekki er krafizt skaðabóta áður eitt ár er liðið frá því, er peningarnir voru afhentir.

Nú vilja menn senda þá peninga, er fara með pósti, áfram til Kaupmannahafnar, og æskir sá, er peningana sendir, að þeir sèu borgaðir í jarðabókarsjóðinn, þá skal þess kostur, ef

sent er auk brèfsins til þess, er á að fá peningana, skrifleg beiðni til póstmeistarans í Reykjavík um að borga fèð í jarðabókarsjóðinn og senda ávísunina þeim, sem peningarnir eru til; skal þar að auki senda póstmeistaranum einn af hundraði af peningunum fyrir móttöku þeirra í jarðabókarsjóðinn, og í póstgjald fyrir þá peninga, er eigi nema meiru en 5 rdl. . . 8 sk.
frá 5 rdl. til 25 rdl. . . . . 12 -
— 25 — — 100 — . . . . . 16 -
— 100 — fyrir hverja 100 rdl. . . . . 16 - 1861.

Hundraðsgjald það, er nú var nefnt, má aðeins greiða með peningum; en önnur gjöld, þau er nefnd eru í þessari grein, má einnig greiða með frímerkjum.

Póststjórnin tekur ekki að sèr neina ábyrgð til skaðabóta á öðru því, sem sent er með póstum, en peningum.

---

20. Brèf dómsmálastjórnarinnar til konungsfulltrúa á alþingi, um laun málaflutningsmannanna við landsyfirrèttinn. 29. maím.

Eins og yður er kunnugt, herra amtmaður[1], setti dómsmálastjórnin 30. júlím. 1858, samkvæmt konungsúrskurði 19. marzm. s. á., þá Hermann Elías Jónsson, cand. juris, og Jón Guðmundsson, examinatus juris, til að vera fyrst um sinn málaflutningsmenn í yfirdóminum á Íslandi, meðal annars með þeim kjörum, að þeir hvor um sig skyldu fá 250 rd. í laun á ári, er fyrst um sinn í 3 ár skyldu greidd úr dómsmálasjóði Íslands, en síðan skyldi leitað álits alþingis um það, hvaðan greiða skyldi laun þeirra, ef sú yrði raun á, að dómsmálasjóðurinn gæti ekki eptirleiðis látið af hendi fè þetta.[2]

Með því þessi 3 ár eru liðin 30. júlím. í sumar, og svo virðist, eptir því sem ráða má af skýrslu stiptamtmanns og álits-

1) Brèfið er stílað til Melsteðs amtmanns, er eigi var komin fregn um lát hans þá er það var ritað.

2) Sjá Konunglega Augl. til Alþingis 27. maím. 1859, II. 7.